

ЧОВЕК НА ИМЕ УВЕ

A MAN CALLED OVE

Copyright © 2012 Fredrik Backman

© Цветана Гечева, *превод от английски*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2017

ISBN: 978-954-28-2302-5

ФРЕДРИК БАКМАН

ЧОВЕК
НА ИМЕ
УВЕ

Превод от английски Цветана Гечева

ciela

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Човек на име Уве си купува компютър, който не е компютър.....	7
2. (Три седмици по-рано)Човек на име Уве прави обиколка на квартала	11
3. Човек на име Уве дава заден с ремарке.....	20
4. Човек на име Уве отказва да плати надценка от три крони	29
5. Човек на име Уве	39
6. Човек на име Уве и велосипед, който би трябвало да е оставен на мястото, определено за велосипеди	48
7. Човек на име Уве пробива дупка за кука.....	56
8. Човек на име Уве и следи от стъпките на баща му	70
9. Човек на име Уве продухва радиатор.....	78
10. Човекът, който беше Уве, и къщата, която Уве построи.....	83
11. Човек на име Уве и Дъгуча, който дори не може да отвори прозорец, без да падне от стълба	92
12. Човекът, който беше Уве, и денят, в който му писна.....	103
13. Човек на име Уве и клоун на име Бепо	110
14. Човекът, който беше Уве, и жената във влака.....	120
15. Човек на име Уве и закъснелият влак.....	128
16. Човекът, който беше Уве, и джип в гората	138
17. Човек на име Уве и Котката Досада от пряспата	145
18. Човекът, който беше Уве, и котката на име Ърнест.....	153
19. Човек на име Уве и котката, която беше съсипана, когато се появи.....	157
20. Човек на име Уве и натрапниците	161

21. Човекът, който беше Уве, и страните, където свирят чуждестранна музика в ресторантите	169
22. Човек на име Уве и още някой в гаража	173
23. Човекът, който беше Уве, и автобусът, който така и не пристигна.....	180
24. Човек на име Уве и хлапето, което рисува с какви ли не цветове	186
25. Човек на име Уве и парче вълниста ламарина	193
26. Човек на име Уве и общество, в което никой вече не може да поправи велосипед.....	201
27. Човек на име Уве и урок по кормуване	207
28. Човекът, който беше Уве, и човекът, който беше Руне.....	214
29. Човек на име Уве и обратния	221
30. Човек на име Уве и общество без него	230
31. Човек на име Уве дава заген с ремарке. Отново.....	236
32. Човек на име Уве не държи сканп хотел	244
33. Човек на име Уве и обиколка на квартала, която се оказва необичайна	250
34. Човек на име Уве и момчето от съседната къща	256
35. Човек на име Уве и социалната некомпетентност	263
36. Човек на име Уве и уискито	269
37. Човек на име Уве и куп копелета, които си врат носовете	274
38. Човек на име Уве и крайт на историята	279
39. Човек на име Уве	285
Човек на име Уве и епилог. Животът е нещо интересно	290
В знак на благодарност	295

ЧОВЕК НА ИМЕ УВЕ СИ КУПУВА КОМПЮТЪР, КОЙТО НЕ Е КОМПЮТЪР

Уве е на петдесет и девет.

Кара сааб. Той е от онези, които сочат с пръст хората, които не харесват, сякаш са крадци, а пръстът му е като полицейско фенерче. Застава на шанда на магазин, където собственици на японски автомобили идват да си купят бели кабели. Уве оглежда продавача дълго, преди да разтърси под носа му средно голяма бяла кутия.

– Значи на това му се казва опад? – пита той.

Продавачът, млад човек, чийто индекс на телесната маса със сигурност е едноцифрено число, започва да се чувства неловко. Личи му, че едва потиска желанието си да изтръгне кутията от ръцете на Уве.

– Точно така. Това е айпад. Не го разтърсвайте така...

Уве поглежда скептично кутията, сякаш е нещо подозрително, като например кутия, яхнала мотопед, облечена в долнище на анцуг и току-що е нарекла Уве „пич“, след което предлага да му продаде часовник.

– Ясно. Значи е компютър, а?

Продавачът кима. След това се поколебава и поклаща глава.

– Да... всъщност искам да кажа, че това е айпад. Някои хора го наричат таблет, а други – устройство за сърфиране. Можете да го приемете като...

Уве поглежда продавача, сякаш младежът току-що е започнал да говори отзад напред, а след това отново разтърсва кутията.

– Ама става, нали?

Продавачът кима объркано.

– Да. Или... какво имате предвид?

Уве въздиша и започва да обяснява бавно, изрича думите така, сякаш единственият проблем е нарушеният слух на противника му.

– Ста-ва ли? Хубав компютър ли е?

Продавачът се почесва по брадичката.

– Ами... да... много е хубав... Зависи обаче какъв компютър искате.

Уве го поглежда злобно.

– Искам компютър! Най-обикновен тъп компютър!

Известно време и двамата мълчат. Продавачът прочиства гърло.

– Ами... това не е най-обикновен компютър. Не предпочитате ли...

Продавачът млъква и изглежда, търси дума, която човекът срещу него ще разбере. След това прочиства отново гърлото си.

– ...лаптоп ли?

Уве клати глава като обезумял и се надвесва наежено над щанда.

– Не, не искам лаптоп. Искам *компютър*.

Продавачът кима с разбиране.

– Лаптопът е компютър.

Уве го поглежда обидено и забива пръст в щанда.

– Да не би да мислите, че не знам?

Следва ново мълчание, сякаш двама гангстери неочаквано са разбрали, че са забравили да вземат пицовите си. Уве гледа кутията дълго, сякаш я чака да направи самопризнание.

– Откъде се вади клавиатурата? – изръмжава най-сетне той.

Продавачът отрива ръце в ръба на щанда и започва да се поклаща нервно от крак на крак, както често правят младежите в аутлетите на дребно, когато започва да им става ясно, че нещо ще им отнеме значително повече време, отколкото са очаквали.

– Всъщност този няма отделна клавиатура.

Уве размърдва вежди.

– Естествено – съска той. – Защото трябва да се купи като „екстра“, нали така?

– Не, имах предвид, че компютърът няма *отделна* клавиатура. Всичко се управлява от екрана.

Уве клати недоверчиво глава, сякаш току-що е станал свидетел как продавачът е заобиколил щанда и е облизал стъклената витрина.

– На мен обаче ми трябва клавиатура. Разбирате ли?

Продавачът въздиша дълбоко.

– Добре. Разбрах. В такъв случай не си купувайте този компютър. Трябва да си купите нещо като макбук.

– Макбук ли? – пита Уве, макар да не е убеден, че трябва. – Да не би да става въпрос за свещените „електронни четци“, дето всички говорят за тях?

Младежът въздиша дълбоко, сякаш търпеливо брои до десет.

– Не. Макбукът представлява... Това е... Това е лаптоп с клавиатура.

– Добре! – съска Уве. Оглежда магазина. – Бива ли ги изобщо?

Продавачът свежда поглед към щанда, сякаш се опитва да прикрие задушаващо, същевременно едва овладяно желание да съдере кожата от лицето си. След това неочаквано се оживява и отправя на клиента си ведра усмивка.

– Знаете ли? Сега ще проверя дали колегата ми е приключил с клиента си, за да дойде и да ви демонстрира.

Уве си поглежда часовника и се съгласява с неудоволствие, но не пропуска да напомни на продавача, че някои хора имат по-добри занимания от висенето тук и там по цял ден. Продавачът кимва рязко, след това забързва нанякъде и след малко се връща с колегата си. Колегата има предоволен и щастлив вид, както всички, които не са работили достатъчно дълго като продавачи.

– Здравейте, заповядайте!

Уве забива отново пръст като полицейско фенерче в плота на щанда.

– Искам компютър!

Колегата вече не изглежда чак толкова щастлив. Стрелва първия продавач с убийствен поглед, сякаш обещава да му го върне.

– Не издържам повече, отивам да обядвам – измърморва първият продавач.

– Обяд – сумти Уве. – Хората в днешно време само за това мислят.

– Моля? – недоумява колегата и се обръща.

– Обяяд! – ухилва се подигравателно той, след това хвърля кутията на щанда и излиза бързо от магазина.

2

(Три седмици по-рано) ЧОВЕК НА ИМЕ УВЕ ПРАВИ ОБИКОЛКА НА КВАРТАЛА

Беше шест без пет сутринта, когато Уве и котката се засякоха за пръв път. Котката на мига изпита болезнена неприязън към Уве. Той отвърна подобаващо на чувствата ѝ.

Както обикновено, Уве стана десет минути по-рано. Никак не разбираше хората, които се успиваха и обвиняваха будилника, че „не е звънил“. През целия си живот той не бе притежавал будилник. Събуждаше се в шест без петнайсет и тогава ставаше.

Всяка сутрин, в продължение на почти четири десетилетия, откакто живееше в тази къща, Уве зареждаше кафеварката и всяка сутрин слагаше едно и също количество кафе, което изпиваше със съпругата си. По една мерителна лъжичка за всяка чаша и една допълнителна за каничката – ни повече, ни по-малко. Хората вече не знаеха как да варят прилично кафе. Никой вече не можеше да пише и с химикалка. Сега разбираха единствено от компютри и машини за еспreso. Накъде беше тръгнал този свят, след като хората нито умееха да пишат, нито да сварят едно кафе?

Докато чашата му прилично кафе ставаше готова, той си обу тъмносините панталони и самото, нахлузи дървеното сабо, след това пхна ръце в джобовете точно както правят хората на средна възраст, които очакват безполезният свят около тях да ги разочарова. След това тръгна на утринната си обиколка

на квартала. Съседните къщи, лепнати една за друга, се гушеха мълчаливо в мрака, докато той излизаше, а наоколо не се мяркаше жива душа. Естествено, помисли си Уве. На тази улица никой не си правеше труд да стане по-рано, отколкото му се налагаше. В днешни дни всеки работеше за себе си, занимаваше се с какви ли не съмнителни дейности.

Котката седеше по средата на тротоара между къщите с безгрижно изражение. Имаше половин опашка и само едно ухо. На места козината ѝ липсваше, сякаш някой беше скубал с шепи. Не беше от най-впечатляващите представители на вида.

Уве пристъпи тежко напред. Котката се надигна от мястото си. Уве тропна с крак. В продължение на няколко секунди се оглеждаха изпитателно, също като скандалджии в провинциален бар. Уве се замисли дали да не я замери със сабото. Котката го наблюдаваше така, сякаш съжаляваше, че не си е донесла и тя сабото.

– Махай се! – кресна Уве, толкова рязко, че котката отскочи назад. За кратко остана загледана в петдесет и девет годишния мъж и сабото му, след това се обърна и се затътри нанякъде. Уве бе готов да се закълне, че изви очи, преди да се разкара.

„Напаст“, помисли си и погледна часовника си. До шест оставаха две минути. Крайно време беше да се размърда, иначе проклетата котка щеше да успее в замисъла си да забави цялата обиколка. Това вече щеше да е прекалено.

Тръгна по тротоара между къщите. Спря до пътен знак, който уведомяваше шофьорите, че влизането в жилищния квартал е забранено. Изрита силно металния прът. Не че се клатеше или беше килнат, но не е зле човек да проверява. Уве беше от хората, които проверяват всяко нещо с як ритник.

Тръгна през паркинга и обиколи всички гаражи, за да се увери, че няма разбити през нощта, че върлуващи банди не са подпалили нещо, че не са вилнели вандали. Подобни неща не се случваха тук, но пък Уве нито веднъж не бе пропуснал да обиколи. Дръпна три пъти рязко вратата на своя гараж, където бе паркиран саабът му. Също както всяка друга сутрин.

След това мина през паркинга за гости, където хората можеха да оставят автомобилите си за не повече от двацет и четири часа. Внимателно преписа регистрационните номера в малкото тефтерче, което държеше в джоба на якето, след това ги сравни със записаните предишния ден. Понякога, ако същите номера се окажеха вече записани в тефтерчето, Уве се прибираще и звънеше в Агенцията по регистрация, за да научи подробности за собственика на возилото, след това му звънеше и го информираше, че е дебилен нещастник, който дори не може да чете табели. Всъщност Уве пет пари не даваше кой е паркирал на мястото, определено за гости. Въпросът обаче беше принципен. След като на табелата беше записано, че допустимият срок е двацет и четири часа, значи никой нямаше право на по-дълъг престой. Какво щеше да стане, ако всички паркираха където си искат? Щеше да се възцари хаос. Колите щяха да плъзнат навсякъде, дяволите да го вземат.

Днес, за щастие, нямаше коли нарушители на паркинга за гости и Уве успешно премина на следващия етап от ежедневатата си обиколка: навеса с контейнерите за боклук. Не че тази работа беше негова отговорност. Още от самото начало бе твърдо против дивотиите, избълвани от бригадата с джипове, която се довлече наскоро и тропна с крак, че боклукът трябва ло „да се събира разделно“. След като каза мнението си, след като се взе решение боклукът да се сортира, някой трябваше да следи, че решението се изпълнява. Не че някой го беше помоллил да се заеме, но ако хората като Уве не поемаха инициатива, щеше да настъпи анархия. Торби с боклук щяха да се търкалят навсякъде.

Известно време той рита контейнерите, извади стъклен буркан от този за рециклиране на стъкло и измърмори нещо за „некомпетентните леваци“, докато отвинтваше металния капак. Подхвърли буркана в контейнера за стъкло, а капака запрати в другия, за рециклиране на метал.

По времето, когато Уве беше председател на сдружението на обитателите в квартала, той натискаше яко да се сложат

камери за наблюдение, които да следят движението около контейнерите за боклук и по този начин да не могат разни типове да хвърлят боклук където им попадне. За огромно раздразнение на Уве, предложението му не беше прието. Съседите се бяха почувствали „малко неловко“, освен това щяло да им е трудно да преглеждат видеозаписите. Взеха това решение, въпреки че Уве повтори многократно, че „честните и почтени-те“ няма защо да се страхуват „от истината“.

Две години по-късно, след като Уве бе освободен от председателския пост на сдружението (предателство, което по-късно Уве наричаше „преврат“), въпросът беше повдигнат отново. Новото ръководство обясни сонпнато на съседите, че има съвършено нова камера, включваща се от датчици за движение, които качват записите в интернет. С помощта на такава камера човек можеше да следи не само контейнерите за боклук, но и паркинга и по този начин да предотврати вандализъм и кражби. Още по-хубаво беше, че видеоматериалът се изтриваше автоматично точно след два-сет и четири часа, като по този начин нямаше „нарушение на личното пространство“ на жителите на квартала. Беше взето единодушното решение камерата да бъде инсталирана. Само един от членовете на съвета гласува против.

Причината беше, че Уве нямаше вяра на интернет. Той пишеше думата с главно „И“ и поставяше ударението върху „нет“, въпреки че съпругата му вечно натякваше, че ударението падало върху „интер“. Ръководството разбра много скоро, че в интернет ще се види как Уве изхвърля боклука си само през трупа на Уве. Накрая така и не инсталираха камерите. Още по-добре, разсъждаваше Уве. И без това ежедневните обиколки бяха много по-ефективни. Така се знаеше кой какво прави и кой държи всичко под контрол. Всеки с малко мозък в главата щеше да разбере какъв е смисълът.

След като приключи проверката на контейнерите и заключи вратата, точно както всяка сутрин, той я дръпна три пъти, за да е сигурен, че е добре заключена. След това се обърна и

забеляза велосипед, опрян на стената под навеса за велосипеди. Някой го беше оставил, въпреки че имаше огромна табела, предупреждаваща жителите на квартала да не оставят велосипедите си там. До него някой от съседите беше лепнал гневно надраскана бележка: „Тук не се оставят велосипеди! Научи се да четеш!“. Уве измърмори нещо за некадърните тъпаци, отвори бараката, взе велосипеда и го остави до спретнатата редичка вътре, след това заключи и дръпна три пъти ръчката на вратата.

Смъкна гневната бележка от стената. Щеше да направи пред ръководството предложение да сложат табела „Не лепете“ на тази стена. Хората, изглежда, си мислеха, че могат да се мотаят с гневно надрасканите си бележки и да ги лепят където им скимне. Това да не им беше скапано табло за обяви?

Уве тръгна по тесния тротоар между къщите. Спря пред собствения си дом, наведе се над плочите и започна да души фугите.

Пикня. Миришеше на пикня.

След като установи този факт, той влезе въщи, заключи вратата и си изпи кафето.

След като приключи, обади се да спрат телефона и се откажа от абонамента за вестника. Поправи смесителя за вода в малката баня. Постави нови болтове на бравата на кухненската врата към верандата. Подреди кутиите на тавана. Подреди отново инструментите в бараката и премести зимните гуми на сааба на ново място. Ето че сега вече е свободен.

Животът не трябваше да бъде такъв.

Четири часа във вторник следобед е, месец ноември. Не е изключил радиаторите, кафеварката и всички лампи. Лъснал е с препарат дървения плот в кухнята, въпреки че онези некадърници в ИКЕА разправяха, че дървото нямало нужда от лъскане. В тази къща всички дървени повърхности се обработваха с препарат на всеки шест месеца, независимо дали се налагаше, или не. Какво ли разбираше някакво си там девойче в жълт суитшърт от склада за самообслужване?

Той застава в хола на двуетажната си къща, притисната между две други типови къщи с малкия таван отзад, и се заглежда през прозореца. Четирийсетгодишният брадат надувко от отсрещната къща излиза да тича. Казва се Андерш. Той е от новите, едва ли живее тук повече от четири, най-много пет години. Вече успя да се намърда в кварталното ръководство. Какъв подляр. Въобразява си, че притежава улицата. Нанесе се, след като се разведе, и очевидно е платил повече от останалите кандидати за къщата. Типично за тези мръсници, които нахлуха тук и вдигат данъците на честните хора. Като че ли това е някакъв префърцунен квартал. Освен това Уве бе забелязал, че кара ауди. Че как иначе? Разните типове със собствен бизнес и другите идиоти до един караха ауди. Уве натъпква ръце в джобовете си. Изритва самонадеяно перваза. Тази къща е малко големичка за Уве и съпругата му, няма как да не го признае. Само че тя е вече изплатена. Не дължи нищичко. Не може да се каже същото за контето. Днес всички са потънали в дългове и знаят как другите едва свързват двата края. Уве си е изплатил ипотеката. Изпълнил си е дълга. Ходеше на работа. Не е ползвал нито един ден болничен. Пое полагаемата му се част от товара. Пое отговорност. Вече никой не постъпва така, никой не поема отговорност. Сега е царството на компютрите, консултантите, общинските клечки, дето обикалят порно клубовете и продават скрито-покрито евтини апартаменти. Крийт данъци и си готвят портфолио. Никой не иска да работи. Страната е пълна с хора, които искат да обядват по цял ден.

„Няма да е зле да позабавиш малко темпото, нали?“, казаха на Уве вчера, докато беше на работа. И това го казват в момент, когато няма работни места и затова „пенсионират старото поколение“. Една трета век на все същото работно място, а ето как наричат Уве. Неочаквано той се превръща в тъпо „поколение“. Така е, след като днес всички са по на трийсет и една, навличат прекалено тесни панталони и вече не пият нормално кафе. Няма никакво желание да поемат отговорност. Нароили са се мъже със сложно оформени бради, сменят си работата,

сменят съпругите, сменят и автомобилите. Просто така. Правят го веднага щом им се прииска.

Уве поглежда през прозореца. Надувкото търчи. Не че Уве се дразни от това. Ни най-малко. Уве не дава пет пари, че хората тичат. Не разбира обаче защо вдигат чак толкова много шум. Нахилили са се самодоволно, сякаш са успели да излекуват пулмонарен емфизем. Или крачат бързо, или търчат бавно, така правят тичащите. Това е начинът на един четирийсетгодишен да подскаже на света, че не може да направи нищо както трябва. Трябва ли да се облече като четиринайсетгодишен румънски гимнастик, за да го прави? Или като член от олимпийски отбор по спускане с шейни? Само защото се мандахерца безцелно из квартала четирийсет и пет минути ли?

А надувкото си има приятелка. Десет години по-млада. Русия бурен, така я нарича Уве. Търти се по улиците като впиянчена панда на токчета, като тръбни гаечни ключове, лицето ѝ намазано като на клоун, слънчевите очила толкова големи, че човек не разбира очила ли са, или е нахлупила шлем. Освен това се е сдобила с една от джобните гадинки, която или се подава от чантата, или опъва каишката и пикае на плочите пред дома на Уве. Въобразява си, че Уве не забелязва, но Уве не пропуска нищо.

Животът му не трябваше да се стече по този начин. Точка по въпроса.

— Няма ли да ти е приятно да се поотпуснеш и да си починеш? — подхвърлиха вчера.

Затова сега Уве седи пред лъснатия плот в кухнята. Това не е работа за вторник следобед.

Поглежда през прозореца към идентичната къща отсреща. Семейство с деца, току-що са се преместили. Очевидно са чужденци. Все още не знае каква кола карат. Най-вероятно нещо японско. Господ да им е на помощ. Уве кима на себе си, сякаш току-що е казал нещо, с което е напълно съгласен. Вдига очи към тавана на хола. Още днес ще сложи там кука. Няма предвид каква да е кука. Всеки консултант по въпроси

на информационните технологии, който бълва диагноза на закодиран език, и онези с неустановения пол, дето ги карат да носят разни жилетки, може да сложи скапана кука. Куката на Уве обаче ще бъде яка като камък. Ще я забие толкова здраво, че когато съборят къщата, тя ще остане.

След някой и друг ден ще се появи високомерен брокер по недвижими имоти, ще се изправи на прага, възелът на вратовръзката му – като бебешка глава, ще се раздрънка за „потенциал за обновяване“ и „ефикасно усвояване на пространството“ и ще си създаде един господ знае какво впечатление за Уве, гадината му долна. Само че няма да може да каже и дума за куката на Уве.

На пода в хола е една от кутиите на Уве за „полезни вещи“. Така разделят къщата. Всичко, което купува съпругата на Уве, е или „прелестно“, или „непретенциозно“. Всичко, което Уве купува, е полезно. Все неща, които си имат предназначение. Държи ги в две отделни кутии, една голяма и една малка. Пред него е малката. Пълна е с болтчета, пирони, гаечни ключове и тъй нататък. Хората вече не използват полезните неща. Хората просто държат боклуци. Имат по двацет чифта обувки, но нямат представа какво е обувка; къщите им са пълни с микровълнови печки и телевизори с плосък екран, но за нищо на света не могат да ви кажат какъв контакт се използва за бетонна стена.

Уве си има пълно отделение в кутията с полезни вещи, в което е събрал контакти за бетонна стена. Гледа ги, сякаш са шахматни фигури. Не се стресира, когато трябва да се сложи контакт за бетон. За всяко нещо си има време и място. Всеки контакт е процес, всеки контакт се използва за нещо конкретно. Хората вече не уважават почтената, честна функционалност, доволни са, стига всичко в компютъра им да изглежда прибрано и супер. Затова пък Уве прави нещата както си му е редът.

Отиде в офиса в понеделник и му обясниха, че не му били казали в петък, за да не му „развалят уикенда“.

– Ще ти се отрази добре да позабавиш малко темпото – уведомиха го с привлечен глас.

Да забави темпото ли? Какво разбираха те? Как да станеш във вторник и да знаеш, че вече нямаш цел? С техния интернет и тъпото еспreso, какво знаеха за отговорността, която човек трябва да поеме?

Уве вдига поглед към тавана. Присвива очи. Много е важно куката да бъде поставена в средата, решава той.

Докато е погълнат от важността на въпроса, той е грубо прекъснат от дълъг стържещ звук. Същият е, както когато някой некадърник дава заден с японски автомобил с ремарке и остъргва едната страна на къщата на Уве.